

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscrise
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.;
Max Augustfeld & Emerich Lesner;
Heinrich Schalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroyl & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colônă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarife și învoială.

RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 or. séu 30 ban.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXI.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajiu
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. séu 15 ban. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 110.

Brașov, Mercuri 20 Maiu (1 Iunie).

1898.

Ungurii asupra situațiunei.

Interesante sunt contemplațiunile, ce le fac foile unguresci din incidentul sârbătoarei Rosaliilor lor asupra situațiunei politice din Austro-Ungaria.

Bate la ochi, că acum durerea politicianilor dela Peșta o cauză tristă și precara situațiă a dualismului. Ungurii au dus'o cum au dus'o pân' acum cu partea austriacă a monarhiei, și au dus'o ușor și bine, pe câtă vreme influința lor prepondera în sfatul Domnitorului comun și pe câtă vreme în Viena se afla un guvern, care era gata a face tot posibilul spre a mulțami pe cumetrii de dincóce de Leitha, numai să nu fiă certă și toate să mîrgă în liniște, ér mașina de votare a creditelor extraordinare pentru înarmări etc. să funcționeze regulat și neted.

Dér situațiunea a luat deodată o întorsătură neașteptată. Ceea ce părea cu neputință, s'a întâmplat. Parlamentul austriac, cel atât de blăjin și prevenitor de câte-orî venia vorba despre „interesele comune“ și despre „posiția de putere mare“ a monarhiei — care pentru această vota regulat și fără rezistență din deca în deca anii cele 70% ce veniau pe partea lui pentru cheltuelile comune — a făcut de-odată grevă nu numai parlamentară față cu guvernul, ci și grevă în cestiunea legăturilor comune economice cu Ungaria și tot mai multe semne se arată, că greva această se va estinde chiar și asupra raporturilor dualiste cu statul ungar.

Cine ar fi cređut capabil pe Nemții lui Herbst, Giskra, Plener și Auersperg, pe Nemții, cari în timpul guvernării îndelungate a lui Taaffe păreau încă docili și mai concilianți, deși Taaffe se răsima pe o majoritate slavă-clericală contrară

lor; cine ar fi cređut dicem, că acești Nemți, cari întotdeauna se mândreau ca „partidă a statului“, deodată o vor rupe cu toate tradițiunile politicei lor, se vor grupa în jurul stégului național german și vor face concurență pe acest teren Cehilor, împotrivindu-se cu atâtea energiă, și până la estrem chiar, planurilor de împăcare ale guvernului?

Cine ar fi cređut, că în urma reformei electorale, noul parlament inaugurat cu atâtea speranțe de către guvernul Badenii, va ajunge să nu mai pôta funcționa regulat nici chiar acum după-ce a încetat obstrucțiunea fățișă a partidelor germane?

În ce privesce pe cele-lalte partide, pe Cehi, Poloni, Români, Sloveni etc. precum și pe conservarii de toate categoriile, aceste partide au rămas mai consecutive în atitudinea lor, dér ađi își accentuează postulatele cu mai multă putere ca orî și când, ér în toate cestiunile, cari ating raporturile economice și politice cu Ungaria, au devenit mai neînduplecabile, pretindînd cu tot mai mare energie validitatea intereselor țêrilor austriace la încheierea pactului cu Ungaria.

În asemenea împrejurări nu-i mirare, că contemplațiile foilor maghiare asupra situațiunei de ađi sunt atât de pesimiste și că organul nemțesc al guvernului, — care dă tonul în cestiunile însemnate ca aceea a raporturilor dintre Ungaria și Austria — vine să constate adevêrul amar, că toate partidele austriace fără deosebire, orî cât de divizate și dușmănite ar fi între olaltă, totuși sunt de un gând, ba emulează chiar unele cu altele în lupta contra Ungariei.

Asupra unui punct clar guvernânții unguři. Pe partidele slave, pe clericali, conservatorii și pe extremii naționali și so-

cialiști din parlamentul vienes nu-și pot răsima speranțele nici într'un chip. Aceștia nu-și vor mișca nici degetul pentru a susține starea de pînă acuma a raporturilor dualistice. Rămâne dér tot numai elementul german din Austria în care își mai pot răsima guvernânții unguři pentru viitor speranțele lor într'o îndreptare a situațiunei. Dér aceste speranțe au o basă foarte slabă, și de aci vine pesimismo cel mare ce-i cuprinde.

Până acum timp de trei-deci de ani Ungurii dela putere erau dedați a vedé în Germanii de dincolo de Leitha pe „purtătorii austriaci ai raporturilor dualistice“. Dér unde și cine sunt acești Germani? — întrébă cu îngrijire „P. Lloyd“ și se vede constrîns a mărturisi, că nu-i mai recunoșce, că nu mai sunt ceea-ce au fost, că au „decăduț“ și că de aceea „Ungaria trebuie să începă a-se obișnui cu gândul, că nu-și mai pôte identifica cauza sa cu cauza Germanilor austriaci și că în Austria orî trebuie să se găsească alți factori pentru rezolvarea cestiunei economice și pentru susținerea comuniunei de drept public, orî că în genere nu se vor afla factori constituționali și parlamentari“.

Totuși nu le vine încă celor dela „Pester Lloyd“ s'o rupă definitiv cu Nemții, și decî mai pun o alternativă: séu că aceștia se vor cuminti și vor schimba acum, când se va întruni după Rosalii „Reichsrath“-ul din Viena, politica și tactica lor, „atunci încă multe se pot îndrepta cu Germanii și prin Germani“; séu nu vor face această, și atunci „Ungaria va avé să-și implinască datoria propriei-conservări lu-nd măsurile de lipsă“.

Cu alte cuvinte, réu cu réu, dér e mai réu far' de réu. Partida unguřescă dela putere simte, că în-

cepe să i se clatine terenul de sub picioare; că tăria ei, cu care se făcea așa de grozavă în raporturile cu naționalitățile dinăintru și cu care prepondera în sfatul comun al împărăției, a fost raziul, cel avea în Austria, baionetele și banii, ce-i primia de-acolo, ca să pôta face alegeri pe sprincenă, à la Banffy. Toate acestea o să înceteze în momentul, când nu se vor mai afla factori în Austria, cari să proptescă această supremațiă unguřescă.

Dér nu numai guvernamentalilor, ci tuturor Ungurilor li-e gróză de ceea ce pôte să vie când Austria le va retrage orî-ce raziu. Și acestei temeri, acestei mari îngrijiri pentru viitor îi dă expresiune viuă diarul mult lătit „Budapesti Hirlap“, când dice: „Numêrul inamicilor noștri s'a sporit și au prins curaj; jur împrejur nu întêlnim nicăiri rudenii și amici“.

Contemplații pesimiste.

La primul loc al numărului nostru de ađi vorbim despre contemplațiile pesimiste ale foilor unguresci din incidentul Rosaliilor. Estragem deosebit aici părți din nise articuli ai foilor fruntașe „Pester Lloyd“, „Bud. Hirlep.“ și „Egyetetés“, cari sunt îngrijate nespuse de mult, că din luptele și animositățile dintre Unguri și Austriaci, în cestiunea pactului și mai ales a cuotei numai réu pôte să se nască pentru „națiunea maghiară“, care orî încărău privesce „nu află rudenii de sânge și amici nicăiri“.

„Pester Lloyd“ în articolul despre care facem amintire și mai sus dice între altele:

„Sârbarea veselă a Rosaliilor“ deșteptă ađi la cei din Austro-Ungaria „adencă supărări griji“ și cauza sunt certele și

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Etimologisarea poporană română.

De
N. Sulică.

Partea primă.

(Urmare.)

IV.

Etimologisarea pop., acest factor important în dezvoltarea și amplificarea limbii naționale, își trăese timpul séu de splendóre și de rodnică producțiune, întocmai ca și poesia poporală, de regulă în epoci antiliterare, înțeleg însă literatura cultă. Odată ce există o literatură cultă, se validiteză și pedantismul științific. Limba literară cu multă scrupulositate caută să conserve forma originală a împrumuturilor făcute, a neologismelor. Limba noastră literară cunoșce și vré să cunoșcă d. e. numai forma „contrabandă“; poporul însă aducînd în legătură pe contrabandist cu verbul „cotrobăesc“ (— rescolesc, scoțesc), crează forma poporală „cotrobônă“.

Numele poporal al fermecătorului, vrăjitorului e și „farmazon“.¹⁾ Cuvîntul acesta e rezultatul unei simple etimologisări poporane a formei literare „francmason“. „Farmazon“ își datoresce forma și accepțiunea sa poporală numai influinței cuvîntului „farmec“.

Limba literară de ađi nu admite în sînul séu nici forma „cotrobônă“, nici „farmazon“, căci asemenea forme le consideră ađi ca caricaturi și jucării ale naivității poporului. Intrare și drept de circulațiune în limba cultă a cărturarilor au numai acele forme, cari indică obiecte strins legate de viața poporului, și așa limba literară, în lipsa altor termeni, trebuie să le adopteze. Așa sunt terminii zoologiei și ai botanicei poporane, despre cari vom vorbi mai pe larg mai jos. Să înțeleg, că nici în cazul acesta limba literară n'are conștiința, că acele forme poporale sunt trecute prin procesul de românizare a etimolog. pop. În același chip membre constitutive ale limbii literare sunt toate acele forme etimologisate, cari existau deja în limba românească în epoca, în care s'a în-

¹⁾ F. Marian. Vrăji, pag. 5.

naugurat adevêrata limbă literară, decî în tr'o epocă, în care limba literară abia se desfăcuse de graiul poporului. Asemenea cuvinte datorite etimologisării pop. și adoptate și de limba literară, dér fără să mai bănușcă procesul de etim. pop., prin care am trecut, sunt d. e. trandafir și colofir, ambele împrumutate din grecesce (triandafyllon, karyofyllon).

Alt exemplu frumos avem în cuvîntul „logofet“, al cărui prototip a fost grecescul „logothetis“. Logofet s'a născut numai sub influința lui „fet“, mai ales în compozițiunea „fêt-logofet“²⁾ (doi feți-logo feți în basmele noastre poporane). De aceeași natură e „paraleu“³⁾ născut din turcescul „parali“, (om cu parale), sub influința românescului „leu“. Bidiviu s'a născut în același chip din turcescul „bidivi“ sub influința lui „viu“.

²⁾ Despre *geminatiuni* de felul acesta, și rolul, ce-l au în dezvoltarea limbii românesce, voiți vorbi cu altă ocaziune.

³⁾ Compară în mitologia poporană „leu-paraleu“. Paraleu în graiul comun e identic cu „eroul țilei“, adecă om de care-ți vorbește totă lumea, cums unt ađi cei cu punga grósă.

Tot în categoria această cade „capitan-pașa“ în loc de „capudan-pașa“ (capul puterii maritime la Turci).

Tot aici am puté aminti și forma „cochi-vechi“, ce adese-orî ne întempină în cronicarii noștri, exprimând locul unde se făcea licitațiunile, decî se vindea și *vechiturile*. Prototipul acestei compozițiuni românesce a fost ungurescul „kótya-vetye“⁴⁾ din care etimolog. pop. română a făcut apoi „cochi-vechi“, adecă „copii-vechi“, vechituri.

V.

Esemplul acesta din urmă ne duce la o nouă clasă de etimologii: etimologisarea *cuvintelor compuse*. Compozițiunile sunt acelea, cari ofer materialul cel mai spornic pentru etimologisarea poporului. Așa se esplică numărul nesfîrșit al etimologisării pop. în antica limbă grecescă, precum și în limba nemțescă. Ambele aceste 2 limbi au o deosebită aplicațiune și capacitate de compozițiune. În opozițiune cu vechea limbă grecescă stă limba latină, care în ale compozițiunei se caracterizează printr'o

⁴⁾ Veđi despre acest cuvînt la Simonyi. A magyar nyelv 147.

Ruptură de nori. Din Clușiu se scrie, că în părțile Nadășului și Gărbăului ungueresc a fost alaltăerî noptea o ruptură de nori, care a spălat traseul căii ferate, așa că toate trenurile de pe linia Predeal-Budapesta au suferit întârziări de mai multe ore.

Socialismul agrar în Heves. Se anunță din Heves, că socialiștii agrari încep a se organiza și a se pune în mișcare în acest comitat. Muncitorii refușă a primi angajamente pentru seceriș. În Kömlő 50 de lucrători ai episcopiei din Sătmár, au putut fi duși la cositul fânului numai cu ajutorul gendarmilor; în Tarna-Meran de-asemena 80 de lucrători de-ai lui Schosberger au trebuit să fie scoși la munca câmpului cu bajoneta. — În Erdötelke s'au adunat țilele trecute 600 de muncitori și au făcut jurământ sârbătoresc, că nu vor intra în brazda nimănu, decât pe lângă diurnele fixate de ei. În urma acestor presemne serioase, fișpanul comit. Heves a consignat o companie de milițiă, pe care a dus-o la Erdötelke, ăr numărul gendarmilor a fost sporit cu 50.

„Ruga” în Lugoș. Primim următoarea: Invitare la „Ruga”, ce se va arangia, din incidentul sârbărei hramului Sf. bisericii cated-paroch. gr. cat. române din Lugoș la Rusalii în 5 și 6 Iunie 1898, în curtea seolei și casei parohiale gr. cat. de-acolo. Prețul după plac. Venitul curat e destinat pentru fondul corului bisericesc gr. cat. român.

Cel ce are grije de sănătatea sa, să bea apă amară „Franz Iosef”, care de mai bine de 20 ani se trimite în totă lumea și este recunoscută ca singurul mijloc natural salin purgativ. Acastă apă se pôte căpeta pretutindeni.

Serata literară-musicală a Societății „Petru Maior”. Societatea de lectură „Petru Maior” a tinerimei române academice din Budapesta a arangiat în 19 l. c. o serată literară-musicală împreună cu dans, care din toate punctele de vedere a fost una din cele mai reușite. Serata a stat sub patronatul D-lui Dr. Alesandru Mocsonyi și a fost cercetată din partea coloniei române din Budapesta atât de bine, cum nu s'a mai vădut de-un lung șir de ani. Afară de d-l Dr. Al. Mocsonyi, mai erau între alții de față d-nii: Vicențiu Babeș, juđii dela Curiă Mezei-Câmpeanu, Frâncu, Iosif Pop, toți cu familiile, At. Cimponeriu, de Manno, Baron Pop, Florentin Mihalyi etc.

Serata a fost deschisă prin președintele societății „Petru Maior”, d-l Victor Onișor, care într'un frumos discurs arată nisuițele pentru cultura națională ale tinerimei și termină mulțămind, între puternice urări de „să trăească”, d-lui Dr. Mocsonyi, pentru-că a primit patronatul seratei.

Corul tinerimei, sub conducerea di bace a d-lui Victor Păcală, eșecută apoi cu admirabil succes frumosul quartet „Primăvara” comp. de N. Popovici. D-ra Virginia Gal a eșecutat la pian compoziția clasică „Fantasie Impromptu” de Chopin, fiind rechiămată și oferindu-i-se un prea frumos buchet de flori. D-ra Valeria Pop, elevă la Academia de musică din Budapesta, a atins culmea prestațiunilor musicale cu Aria Gertrudei din „Hamlet” comp. de Thomas; „Flori de nufăr” comp. de I. Mureșianu și „Mugur mugurel” comp. de G. Dima. S'a cetit după acestea o frumoasă disertația a studentului în filosofă Iosif Eșescu, care a culminat mai ales în aprețierea vieții și operelor lui Petru Maior. D-ra Ecaterina Mezei-Câmpeanu a declamat cu mare succes „Poiana fermecătoare” de Alexandri. În eșecutarea la pian a rapsodiei „Ilustrațiunea Română” de Carras s'a distins d-ra Clotilda Oltean, care mai ales când a intonat „Răsunetul” lui Andrei Mureșianu a atins culmea însuflețirii în public. D-l Simeon David a predat monologul comic „Musca”, producând mult haz. Corul a mai cântat în fine o poesiă, după care a urmat dansul, ăr la međul nopții masa comună, la care s'au rostit mai multe toast frumose și însuflețite.

Caracterul întregii petreceri a fost forțe românesc și succesul strălucit.

Aviz. Toți aceia, cari au binevoit a subscrie acții la institutul de credit și economii „Bihoreana”, sunt rugați respectuos și pe această cale, ca în înțelesul punctului 5 din prospectul pentru înființarea institutului sus amintit, să binevoiască a plăti cel mult până în 12 Iunie st. n. 1898 rata a 2-a de 20% din valoarea nominală a acțiilor subscribe, ca apoi fiind îndreptățiți a cere înregistrarea firmei, să putem pune la cale cât de curând înactivarea „Bihorenei”.

Pentru orientare apintim și aceea, că pentru ratele, cari nu s'au numărat la termenul fixat, sunt de-a se plăti 6% interese de întârziere și direcțiunea la cas de lipsă pôte chiar și anula acțiile, ale căror rate restante nu s'au plătit nici după 2 provocări; în casul acesta sumele plătite mai înainte cad în folosul institutului.

După restul de 70% din capital, dela ratele plătite înainte de termen, institutul plătesce interese de 5%.

Oradea-Mare, 25 Mai 1898.

Iosif Vulcan, Dr. Coriolan Pop,
președintele direc. director executiv.

Incunosciințare.

Conform programului deja publicat pentru festivitățile, ce se vor arangia cu ocaziunea ținerii ședințelor societății pentru crearea unui fond de teatru în țilele de Rosalii în opidul Hațeg, secțiunea pentru arangiarea unui banchet face prin această cunoscut, că toți acei onorați domni și dămne din jur și depărtare, cari voiesc a lua parte la acel banchet, să binevoiască a-se anunța la subscrisul cel mult până Sâmbătă în 4 Iunie n. c., ca să se pôte dispune cele necesare.

Hațeg, în 29 Mai 1898.

Bersan,
v.-președinte.

Mulțămită publică.

Onorata adunare generală a Institutului de credit și economii „Albina” a votat și în anul acesta un ajutor pentru Internatul Orfelinat al Reuniunii femeilor române din loc.

Pentru acest marinos ajutor subscrisul birou în numele Comitetului Reuniunii exprimă adănc simțita mulțămită.

Brașov, 19 Mai 1898.

Agnes Dușoiu, Lazar Nastasi,
președintă. actuar.

ULTIME SCIRI.

St. Etienne, 30 Mai. Ađi s'a desvilit aici monumentul celor căduți în 1870. La banchetul ce s'a dat s'era a luat parte și președintele Faure. În vorbirea ce a ținut-o el a făcut amintire și despre alianța dintre Franca și Rusia, pociend, că această alianță întărește poziția Franței Privitor la răboiul ispano-american observă cu regret, că nisuița comună a puterilor de-a împiedeca conflictul, n'a succes. Franca va observa atitudine strict neutrală. Asupra raporturilor Franței cu puterile esterne Faure ăise, că țera se bucură înafară de încredere și autoritate, și conform tradițiilor, și-a asigurat un loc distins în concertul european; mai mult, Franca și-a recăștigat, grația democrației și conștiinței răspunderii, vechia sa poziția în sfatul politic al Europei. Președintele goli paharul pentru unirea tuturor Francesilor.

Londra, 30 Mai. Scirile despre lupta dela Santiago de Cuba nici nu se desmint, nici nu se confirmă. O telegramă mai nouă din Key-West asigură, că admiralul Sampson s'a reintors cu escadra sa în portul de-acolo. De aici s'ar pôte deduce, că nici un atac nu s'a întâmplat între Spaniolii și Americanii.

New-York, 30 Mai. Escadra americană Sampson s'a reintors la Key-West. Schley blocheză mai departe Santiago. Insurgenții cubani luară orașul Remedios. Mai târziu însă Spaniolii au recucerit orașul. Mulți morți și răniți de ambele părți.

Generalul Shoster a primit poruncă, de a se imbarca cu partea cea mai mare a trupelor americane, ca să plece la insula Cuba.

Literatură.

Viața Sântilor. În „Tipografia Diecesană” din Gherla a apărut „Viața Sântilor” scrisă de Tit Bud, vicarul Maramureșului. În acest op, forțe voluminos, care cuprinde 415 pag. format mare 4°, se află descrisă viața tuturor sântilor, cari se onorează în biserica noastră orientală. La finea opului se află în ordine lunară și alfabetică un catalog al tuturor Sântilor și martirilor din acest op, apoi al Pontificilor romani până ađi și al împărăților din cele țee vecuri dintăiu. Prețul unui exemplar e 3 fl. (Cu posta recomandat 3 fl. 30 cr.) În asemănare cu mărimea, cartea e efină.

Memorii din 1848-49 de regretatul Vasile Moldovan, fost prefect al Legiunei III în 1848-49. Istorisirile cuprinse în această carte sunt de cel mai mare interes istoric și național, sunt scrise într'o limbă ușoră și plăcută. Prețul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

Procent, Promi, Interese și Teoria conturilor curente de I. C. Panțu, profesor la școala comercială superioară din Brașov. O broșură de 48 pagine, în care se arată calcularea intereselor pe an, pe lună și pe țile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit, așa ca să fie înțelese de orș și cine; de-asemena modul de calculare al intereselor la bănci și teoria conturilor curente. — Prețul 40 cr. (1 leu) plus 3 cr. porto.

NECROLOG. Maria Maier născ. Dancăș, în numele său și al rudeniilor, cu inima plină de durere anunță amicilor și cunoscuților, că iubitul soț, ginere, cumnat și unchiu Dr. Nicolae Maier, protopresbiter ort. or. al tractului Seliște, deputat al sinodului archidieceșan, membru pe viață al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, fost profesor la gimnasiul din Năsăud și la seminariul ped. teol. „Andreian” din Sibiu, președinte al despărțământului tractual al reuniunii învățătorilor ort. or. din districtul Sibiiului, președinte al direcțiunii Cassei de păstrare și al „Reuniunii meseriașilor” din loc, — în 16 (28) Mai a. c. la orele 11 a. m., împărțășit cu sf. Taine, s'a mutat la cele vecnice după un morb greu și îndelungat, în virstă de 59 de ani și în al 16-lea an al fericitei sale cășătorii.

Rămășițele pămăntesci ale scumpului defunct se vor depune spre odihnă vecnică în 18 (30) Mai c. la orele 2 p. m. în cimiterul bisericeii celei mari din Seliște.

Fiă-i țărina ușoră și aducerea aminte binecuvântată!

Seliște, în 16 (28) Mai 1898.

— Jalnicii mamă, fiu, fiică, soție, frați și soră, cumnați, cumnate și nepoți, cu inimă frântă de durere aduc la cunoscința tuturor amicilor, rudeniilor și cunoscuților, că neuitatul Nicolae I. Ciurcu, librar-editor, după îndelungate suferințe și-a dat nobiul său suflet în mâinile Creatorului, în dezvoltarea celei mai vaste activități, în virsta de 43 de ani. Rămășițele pămăntesci ale scumpului decedat se vor așeđa spre vecnică odihnă în cimiterul din Agram, Marti în 19 (31) Mai a. c.

Brașov, 18 (30) Mai 1898.

Fiă-i țărina ușoră și memoria binecuvântată.

Jalnica familie.

DIVERSE.

Aerul lichid. Un membru al Academiei de sciințe din Paris, d-l Arsonval, a

intreținut mai țilele trecute această savantă societate asupra unui subiect de cel mai mare interes. Acest savant membru a expus examenului colegilor lui o jumătate de litru aer lichid obținut în laboratorul său. Aerul lichid are de obicei colorea apei, e alb, de cele mai multe-ori e puțin turbure și opalescent. Acastă colore e datorită acidului carbonic, care se găseșce în stare de suspensiune. D-l Arsonval a terminat promițend, că într'o viitoare ședință va face schema aparatului, care i-a servit la obținerea aerului lichid, istoricul acestei descoperiri, ca și rezultatele precise obținute.

Oprirea corsetului. Ministrul de culte și instrucțiune publică al Rusiei a dat o ordinațiune, prin care interđice elevelor școlilor de tete, ba chiar și domnișorelor dela conservatorii de-a purta corsete, precum și or-țe brău, orș haină de natura corsetului, care ar avé menirea de-a stringe și tortura corpul. Ministrul amenință chiar cu pedepsă pe acele eleve, a căror vanitate le-ar îndemna să calce această ordinațiune practică.

Cât costă susținerea marinei. Cele mai mari spese cu susținerea marinei le are Anglia, care în acest scop spesază 26 milioane funți sterlingi la an; în locul al doilea vine Franca cu 11 milioane 487,000 funți sterlingi; Rusia cu 7 milioane 990,000 funți sterlingi, ăr Germania cu 6 milioane 83,000. Tote celelalte state europene cheltuesc sume mult mai mici pentru susținerea marinei.

Greutatea unei musce. O muscă de mărimea obișnuită are o greutate de 35 miligrame, așa că abia 28 de musce cumpănesc un gram. Într'un funt se cuprind deci 14,000 de musce. Aripa unei musce cumpănesce numai 2-5 miligrame. Astfel de greutate, se ntelege, pot fi constatate numai cu cumpene extraordinar de sensibile, cum sunt de exemplu admirabilele cumpene din institutul de normalizare din Berlin, a căror perfecțiune este atât de mare, încât decă de exemplu în ambele balanse ale cumpenei se așeđa câte-o bucată de fier de câte o majă metrică de grea și decă la o parte se mai adauge și o aripă de muscă, această numai decă face, ca cumpăna să se plece în partea aceea. Chiar și a suta parte dintr'un miligram se pôte cumpăni cu acele cumpene.

În contra scrierei corecte. Bătrânul academician frances Sarcay ar dori să introducă și în scrierea francesă fonetismul în locul etimologismului și încă pe cuvânt, de-a stabili prin acesta o uniformitate în scrierea cuvintelor. El se provocă la mai mulți scriitori distinși francesci pentru de-a dovedi, că prin etimologism n'au putut ajunge la o uniformitate în scrierea cuvintelor. Chiar Voltaire, ăice, decă s'ar scula din morți și ar fi supus unui esamen din scrierea corectă, ar trebui să capete secundă. Crede deci, că prin introducerea fonetismului mai ușor s'ar pôte ajunge la o uniformă în scriere. În acest sens s'a și adresat cu o propunere la Academia de sciințe francesă, dăr puțină speranță e să-și ajungă scopul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Medic român în Karlsbad.

Medic universal

Dr. Romulus L. Crăciunu

Medic clinic în spitalul univers. imp. reg. din Viena (clinica D-lui consilier de curte Prof. Nensser). Specialist pentru morburile interne. Medic al asociațiunei pentru îngrijirea studenților morboși din Viena. Protector: Majestatea Sa împăratul etc etc.

Ord. din 1 April până în 1 Octomvre dela orele 6-9 a. m. și 3-5 p. m. în Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross” 18

Cursul la bursa din Viena.

Table with financial data for Vienna stock exchange, including interest rates and bond prices.

Table with financial data for various currencies and bonds, including Austrian and Italian notes.

Cursul pieței Brașov.

Table with market prices for Brașov, listing various goods and their current prices.

Subscrișul am onorea a aduce la cunoștința On. public, că am luat asupra-mi

Magazinul cu Giuvaericale,

obiecte de aur și argint, din Brașov, Strada Michail Weiss Nr. 24, suc firma

L. HELMBOLD'S ERBEN

cu activa și pasiva, pe socotela mea proprie și voi continua afacerea sub firma protocolată

L. HELMBOLD'S ERBEN.

Me rog ca se fiu onorat tot cu aceeași încredere, ca și antecesorul meu.

Cu toată stima:

Victor Helmbold.

2-3.259

ABONAMENTE LA GAZETA TRANSILVANIEI

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription rates for Austro-Hungary: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for a year.

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription rates for Romania and abroad: 10 fr. for 3 months, 20 fr. for 6 months, 40 fr. for a year.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription rates for Austro-Hungary on Sundays: 2 fl. for a year, 1 fl. for 6 months, 50 cr. for 3 months.

Pentru România și străinătate:

Table showing subscription rates for Romania and abroad on Sundays: 8 franci for a year, 4 franci for 6 months, 2 franci for 3 months.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1898.

Large table of train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Copșa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, Cucerdea-Oșorhei-Regh.-săseșc, Ghiriș-Turda, Dej-Bistrița, Sibiu-Cisnădie, Clușiu-Zălau, Alba-Iulia-Zlatna, Brașov-Zărnești, Brașov-Chezd-Oșorhei, and Seps-S. Georg-Ciuc-Gyimes.

Nota: Orici însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încaudrați cu linii mai negre însemnăză orele de răpțe. — Semnul $\leftarrow\rightarrow$ arată cu capul direcția, încătrău merge trenul.